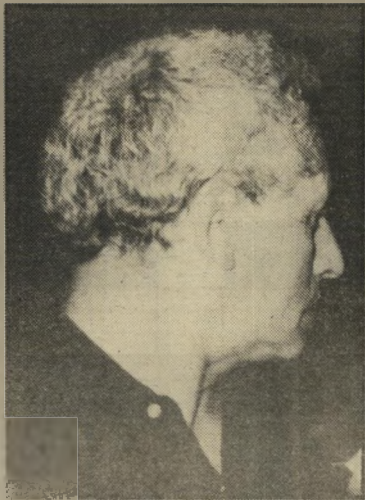

גיבורי קרטון וחוקרי כזב

יצא עכבר פחדן. את הגבורה מוצא וייס ברומן של אהרון מגד החי על המת. ומוצא כמגר אפילו את אשר מגד לא כתב בהחי על המת. שהרי כל מי שקרא את החי על המת יודע שספר זה הוא ספר של תבוסות בכל שטח אפשרי. ורק תסכיכי הגבורה של אותו וייס הם המוצאים פירווי גבורה משומשת בסיפור של מגד.

כדי להקל על הפסיכולוג שירצה לבחון את נפשו החוקרת של אותו וייס, כדאי להביא כמה ציטוטים מתוך שיר-מחאה שפירסם וייס בחוברת נאזאניים (נ"ז, 65) — חוקרשה לסיפורת הפלסטיתית, שיד תחת הכותרת שירה עברית עכשיו בו מכנה וייס את שלום עכשיו: ארבע מאות אלף נביאים / מתגוררים בבלבד עי זובס. // זכובי הורה / מציגים משהו וזכובי העברית / מתגורר היתה נאזאנית בראשונה. / פלגיאט טולסטוינהן זה לבנה מברד החשמצה של אור צבי גרינברג תוליס לתאר את הגבורה הגדולה בסיפורת והשירה הישראלים...

ה'לל וייס - דיוקן הלוחם הוצאת אוניברסיטת בראילן, 248 עמודים (כריכה רכה).

מחבר מגד גבורה משומשת

ה'20, תוך הגדרת הגבורה היהודית באמצעות שירתו של המשורר אורי צבי גרינברג — ומגד הגבורה של הלל וייס

מי מריבה

בגרהחיות של מחקר הסיפורת הישראלי מצויים בעלי-חיים הללו הוא חוקר הסיפורת הלאומני מאוניברסיטת בראילן הלל וייס, שפירסם בשנת 1975 מחקר תחת הכותרת דיוקן הלוחם — על גבורה איבורים בסיפורת העברית של העשור האחרון. הביקורת עברה על ספר זה כשתיקה יחסית — ובצדק.

למרות ניסיונו העקשני של אותו וייס להלל ולהעלות מתוכם לארקימת את נושא הגבורה, הרי שניסיונו הוא ניסיון כשל, שרק בכוחה של הפקולטה להרוואיקה לאומית היה להפיק כמותו, כאשר התפתה מעט מהמאמצים לסתור את קיומה של תורת דארטון.

אחד מגיבוריו של הלל וייס הוא העיתונאי-סופר אהרון מגד. לצידו הוא מעמיד עוד כמה מהברים שוליים של 'גנות הישירים, יוסה צמאן גרין, צבי לוז, יריב בן-אריה ושהספיק בנתיים גם לחזור בתשובה, חנוך ברטוב ויצחק גרינצ'לר. כמילים אחרות: במחקרו חותר וייס להוציא מים מכלע.

אלא שמים אלה הם גיבורי קרטון. שלהם מקדים וייס פירוקן תחת הכותרת הגיבור היהודי בסיפורת העברית של המאה

ערבי הרוג? הרי זו סתירה גמורה לתוכן המאמר! אסור לעשות כדבר הזה. שמחתי לבכי על הגבתו זו: הנה הוא הלוחם האמיתי. כמעט דמות מתוך אגדה חיה... חבר אחר של ירמי סיפר, תחת הכותרת אין לבכות על הנופלים, סיפור שהיה ירמי בתמציתו:

כשהתפלל ירמי בתמונתו, שהתנוססה מעל עיתון. במחנה, הפטיר: תמונה כבר יש, שירים מעט כתבתי, ציובאטים עלי מספרים לרוב. לא נותר לכם אלא לערוך את החומר ולהוציא חוברת לזכריו... אין ספק שירמי ברדנוב היה אביטיפוס של הלוחם האמיתי, הלא-גיבור, הבלתי-יהודי, שכמוהו חסרים היום.

התשה

סמסון

במירדף שנערך בראשית 1969 בכיקת הירדן, באוויר מסולע, הסתתר לוחם פלסטיני מאחורי אשה ובתה כפתח מערה, ניהל קרביריות עם חיילי חטיבת הביקעה. אחר ממפקדי הכוח הישראלי, חנן סמסון, הורה לאנשיו שלא לפגוע באשה ובבתה — הוראה שגרמה בסופו של דבר למותו בירי אותו פיראי.

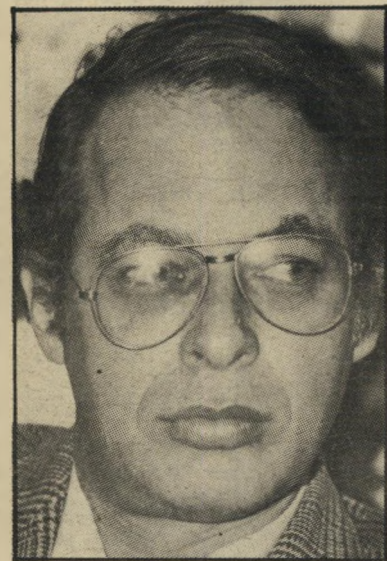
חנן סמסון היה יוצא-דופן בנוף האנושי של לוחמי 'חירת 101 והצנחנים, כסיפרה של מירה מ'איר, איש רעים, מובא סיפורו של סמסון, אחר מקרבנות מילחמת-ההתשה.

חנן סמסון, בניגוד לשאר לוחמי 'חידות אלה, היה ילד חוצלארץ. הוא הגיע ארצה מגרמניה, יחד עם הוריו, שהתיישבו בקריית-ביאליק. חנן עבר ללמוד במוסד-החינוכי מיוע, ותוך תקופת זמן קצרה עבר מהפך מנער ייקי לצנר.

לוחם סמסון איש אמיתי

קטעים נוספים, אשר נמנים עם הקטעים שלא התורו לפירסום מרוח זה. כאן נפרשת מוימת הטבח ומעורבותו של

עיתונאי יערי עובדות מחרידות

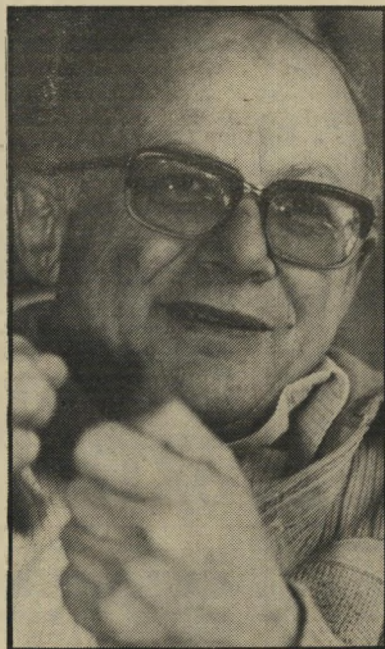
אריאל שרון, שקבע לראשונה, שצה"ל לא ייכנס למחנות-הפליטים, אלא אנשי הסלאנגות... מילחמת שולל הוא מיסמך היסטורי מחריד על הסתאבות הנשק הישראלי ועל הפיכתו של צה"ל מצבא עממי, של לוחמים מתנדבים ומסורים, לצבא בשירות של אינטריגות מרחביות, שכל קשר בינו ובין ביטחון ישראלי הוא מיקרי בהחלט, למעט אגרת הנרקוזה של שחרור אצבע הגליל.

באחרית דבר אין המכברים מסתירים דעתם על מהויות המילחמה, ופוחחים בקביעה: המילחמה בלבנון — לידתה ברחו הסוערת של אדם אחד, נחוש בדעתו וחסר-מעצורים, שפחה אומה שלמה למורדף חסרי-סיכוי אחרי יעדו, שחלקם דמוניים: מילחמה שיסודה באשליה, שדרכה צופה בטכסיס עורמה וסופה הבלתי-נמנע — מפחדנש; מילחמה שעל הישגיה הקלושים שילמנו מחיר עצום, שטרם נקבע עד תומו (... בשליחות תוכנית רדודה והפעל צה"ל בשדות זרים, ושילם בדמם של יותר מ-500 מטובי לוחמו, במאמץ-סרק למלא תפקידים, שלא יועד להם...

אם המצבה לגיבורי מילחמות קודמות היא בספרים וקבצים על ג'ימלי, על ירמלי, על חנן סמסון ועל אחרים — הרי שהמצבה הכואבת של יותר מחמש מאות חללי מילחמת-הלבנון מצויה במילחמת שולל.

של ניצול צה"ל, שבמשך שנות רוד הושתת על רעיון של צבא-הגנה, תוך הפיכתו, לצורך מילחמה זו, לצבא המתערב במילחמות לא-לו. גם בורות הרגים המרניים בתולדות הסיכסוך הנוצרי-מוסלמי של לבנון, עם הווית הררוית שלו, תוך הימור על הקלפים הפאלנגיסטים — מציבים סידרה של סימני-שאלה לגבי מהות השילטון הנוכחי.

תיאור מסיכת-הניחוח של באשר ג'מאיל במיסערת הסלע בעג'לתון, בהשתתפות כ-100 מקציני אוגדת הצנחנים, מעיד על מהות מילחמה זו, שבה חרג צה"ל מתפקידיו הטבעיים — במעורבות הלבנונית. כשיאה של המסיכה הרים

עיתונאי שוף אינטריגות מרחביות

כוס אלוף פיקוד הצפון אמיר דרורי ואמר: אנחנו שמחים על תרומתו.

עובדות מחרידות מובאות בפרק הביצה, שם מוצגת כאחת ממשיותיה של מילחמה זו: גירושם של התושבים הפלסטינים מדרום הלבנון כטיעון. בי אין הם שייכים ללבנון.

שיף ויערי מביאים כסיפרם מארג מרהים של מלאכת כיון, עוברות, ציטוטים, מיסמכים ותגליות — המציגים את ישראל כמפסידה האמיתית של מילחמת-הלבנון.

בפרק הטבח מובא מיפרט המהלכים, המתבסס ברובו על דוח ועדת-החקירה, בצירוף

ירושלים, תוך שביצע מעשה גבורה של חילוק קבוצת צנחנים פצועה.

אחרי מילחמת ששת הימים חזר חנן סמסון לקיבוץ וטיפח את ענף המיפעל של קיבוץ, את מעדני מיוע, ימים ספורים קודם לצאתו לשירות המילואים האחרון ערך חנן סמסון מיפגש של לוחמי 101 בקיבוץ.

תיאור הקרב האחרון של חנן סמסון בספר מועתק מהעולם הזה (19.3.69): החוליה שלנו התקרבה למערה הראשונה בקי הפריקה. לא הסקנו להיכנס לתוכה, כאשר מתוך מערה אחרת, בערך חמישה מטרים מזו שלנו, נשמעה צעקה: חברה, הם כאן, הם כאן, להיזהר! זה היה במערה ששם שאל אחד המפקדים את הערביה והערבי אם יש שם מישהו — ונענה בשלילה. באותו רגע ממש שהצעקה נשמעה, שמעתי צרור והתפוצצות רימון...

חנן סמסון הוא עוד אחד מגזע הלוי-מיסלא-גיבורים שהארץ הזאת גידלה והיטיבה. בדמם את ארמתה.

איש רעים הוא עוד אחד מאותם פירקי סיפורת ישראלית שאינה סיפורת מדי, אך עוצמתה מעל ומעבר לכל שסיפורת עשויה לתאר — זו סיפורת המתארת אנשים אמיתיים.

לבנון

מילחמת שולל

המילחמות של היום אינן כמילחמות של פעם, וגם הלוחמים אינם חשים עוד כמלאי שליחת בעל-כורחם, תחת יריות ופגזים. המילחמה האחרונה, מילחמת-הלבנון, היתה מילחמת-ברירה, מילחמה שיוזמה גרמו לקרע בעם.

סיפורה של מילחמת-הלבנון מובא כירי העיתונאים זאב שיף ואהוד יערי, בספר תחת הכותרת מילחמת שולל*. הספר חושף את המהלכים שקדמו למילחמה, ררך התוכנית הגדולה שלה, אל הכניסה למלכות הלבנונית, בעיניים פקוחות*.

שיף ויערי מתארים פרק אחר פרק את מהלכי השולל, שהולכו למילחמה זו, שקרוב ל-600 לוחמים שילמו עליה עד כה בחייהם. והו סיפור הולכת השולל של המשלה בירי שרון ואיתו, תוך הצגת האשליה כי מדובר במילחמת-זבוק, שבמהלכה יקבלו הנוצרים הלבנונים את חיילי צה"ל באתו מאור-פנים שבו קיבלו עמי אירופה את צבאות בעלות-הברית. גם כזב 40 הקילומטר נפרש כאן במלואו.

סיפרם של שיף ויערי מגולל טרגדיה לאומית

* זאב שיף ואהוד יערי — מילחמת שולל; הוצאת שוקן, 415 עמודים (כריכה רכה).